

Nr 110.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54 till vissa i arbetslöshetsbekämpande syfte anordnade arbeten m. m.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 161, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 5 mars 1954, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54 anvisa anslag med tillhoppa 51,5 miljoner kronor, därav 31,5 miljoner kronor med anledning av att Kungl. Maj:t delvis tagit i anspråk riksdagens fullmakt att under budgetåret 1953/54 meddela beslut om utförande av arbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte och 20 miljoner kronor till förstärkning av riksstatsanslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

Förra årets riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t att under budgetåret 1953/54, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 300 milj. kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51. Kungl. Maj:t har delvis utnyttjat den sålunda lämnade finansfullmakten. Efter framställning från arbetsmarknadsstyrelsen har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att disponera och utbetala ett sammanlagt belopp av 28 200 000 kronor för igångsättande av särskilda arbeten i sysselsättningsfrämjande syften. Vidare har Kungl. Maj:t beviljat lån till anordnande av allmänna samlingslokaler, som ansetts böra komma till stånd av sysselsättningspolitiska skäl, till ett belopp av 1 031 750 kronor.

Departementschefen erinrar, att läget på arbetsmarknaden innevarande budgetår gjort det nödvändigt att liksom under budgetåret 1952/53 i arbetslöshetsbekämpande syfte anordna särskilda arbeten. Dessa har utgjorts dels av beredskapsarbeten till vilka medel utgått från anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. dels ock särskilda sysselsättningsarbeten som finansierats genom utnyttjande av den av riksdagen lämnade finansfullmakten. Jämfört med budgetåret 1952/53 föreligger den skillnaden att i början av innevarande budgetår antalet sysselsatta i beredskaps- och sysselsättningsarbeten var sammanlagt betydligt högre. Det större antalet sysselsatta motväges emellertid av ett lägre antal sysselsatta i slutet av budgetåret. Totalt synes man böra räkna med att utgifterna för arbetslöshetsbekämpande åtgärder innevarande budgetår i stort sett blir lika med utgifterna under budgetåret 1952/53.

En principiell skillnad mellan de båda budgetåren föreligger däri, att antalet sysselsatta i beredskapsarbeten innevarande budgetår varit betydligt större än föregående budgetår. Konsekvensen härav blir en större medelsåtgång under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Däremot kan en motsvarande minskning erhållas i medelsåtgången för sysselsättningsarbeten, som bedrivs med utnyttjande av finansfullmakten.

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit, att med anledning av finansfullmaktens utnyttjande anslag skall äskas å tilläggsstat med sammanlagt 31 200 000 kronor, vilket motsvarar dels det belopp om 28 200 000 kronor som genom Kungl. Maj:ts beslut ställts till styrelsens förfogande, dels ock 3 000 000 kronor till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler, vilka lån beviljas av Kungl. Maj:t. Av praktiska skäl äskas samtliga erforderliga anslag i detta sammanhang.

På driftbudgeten föreslås under sjätte huvudtiteln tilläggsanslag till reservationsanslaget till Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare: Vissa vägbyggnadsarbeten med ett sammanlagt belopp av 15 000 000 kronor. Vidare bör i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag till Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare: Bidrag till byggande av vägar och gator anvisas ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor samt till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor. De under anslagen till Vissa vägbyggnadsarbeten samt Bidrag till byggande av vägar och gator äskade beloppen, sammanlagt 16 500 000 kronor, förutsättes skola i enlighet med de för ifrågavarande anslag tillämpade reglerna avräknas mot automobilskattemedlen.

På kapitalbudgeten har arbetsmarknadsstyrelsen under Statens affärsverksfonder: Statens järnvägars fond föreslagit ett tilläggsanslag av 3 200 000 kronor. Då de arbeten som avses med detta anslag i stort sett ej har sådan angelägenhetsgrad att de skulle kommit till utförande inom statens järnvägars ordinarie byggnadsprogram för innevarande budgetår, anses kostnaderna för dessa arbeten ej böra belasta statens järnvägars ordinarie stat. Medel för arbetena bör därför anvisas under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. På kapitalbudgeten bör däremot, som arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit, anvisas sammanlagt 9 000 000 kronor under försvarets fastighetsfond.

Under fonden för låneunderstöd bör anvisas anslag till Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler. Intill den 5 mars 1954 har Kungl. Maj:t beviljat lån om 1 031 750 kronor till samlingslokaler med tillämpning av finansfullmakten. För att erhålla en jämnare sysselsättning för byggnadsarbetarna under vintermånaderna stimulerade arbetsmarknadsmyndigheterna hösten 1953 på vissa orter, där arbetslöshet befarades och där inga andra lämpliga projekt fanns, igångsättandet av byggen för samlingslokaler. Ytterligare lån torde därför behöva beviljas. Arbetsmarknadsstyrelsen har beräknat lånesumman för sådana samlingslokaler, som påbörjats vintertid för att

bereda sysselsättning åt arbetslösa byggnadsarbetare, till 3 000 000 kronor. Departementschefen tillstyrker, att detta belopp anvisas.

Beträffande samtliga nu äskade anslag förutsättes gälla, att de skall användas endast i den mån arbetsmarknadsläget ger anledning därtill. Under innevarande budgetår uppkommande reservationer å anslagen anses böra få stå till förfogande under nästa budgetår.

Arbetsmarknadsstyrelsen har begärt ett tilläggsanslag av 43 181 000 kronor till anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

Departementschefen framhåller i anledning därav att ehuru det budgettekniskt får anses riktigt att vid medelsanvisningen ta hänsyn till gjorda och beräknade dispositioner, synes det icke nödvändigt att anslag anvisas i hela den utsträckning styrelsen föreslagit. Om medel beräknas helt efter gjorda och uppskattade dispositioner blir med all sannolikhet följderna att vid budgetårets utgång en betydande kassamässig reservation kommer att föreligga. Detta synes mindre lämpligt. Departementschefen finner det därför riktigast att anslagsbehovet beräknas med utgångspunkt från de uppskattade utbetalningarna under budgetåret. Härjämte bör emellertid finnas en marginal som medger viss rörelsefrihet vid oförutsedda händelser. Styrelsen har beräknat utbetalningarna för beredskapsarbeten till 19 000 000 kronor under första halvåret 1954. Då enligt styrelsens uppgift ca 9 000 000 kronor stod till förfogande den 31 december 1953, skulle sålunda för täckande av utbetalningsbehovet erfordras en förstärkning med 10 000 000 kronor. Av de gjorda och beräknade dispositionerna om ca 36 700 000 kronor skulle härigenom 17 700 000 kronor icke täckas genom anslag för innevarande budgetår. Departementschefen finner det emellertid sannolikt, att samtliga ifrågakarande arbeten icke kommer att behöva utföras under innevarande budgetår.

I årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, har redogjorts (s. 125) för de svårigheter som under innevarande budgetår drabbat stenindustrien och som föranlett att betydande medelsbelopp måst anvisas till steninköp för att uppehålla sysselsättningen inom denna industri. Arbetsmarknadsstyrelsen har numera anmält, att medelsbehovet för inköp av sten under budgetåret kan beräknas till 4 800 000 kronor. Detta belopp anses böra anvisas på tilläggsstat. Vidare bör såsom styrelsen föreslagit 200 000 kronor anvisas med anledning av att detta belopp — av skäl som närmare utvecklats vid anmälan av statsverkspropositionen (s. 126) — lämnats såsom bidrag för upprätthållande av driften vid Törefors AB:s sågverk i Töre.

I det föregående har anförts att ett belopp av 3 200 000 kronor, som avses för vissa arbeten vid statens järnvägar, bör anvisas under nu ifrågakarande anslag. Under hänsynstagande härtill skulle anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. behöva förstärkas med tillhoppa 18 200 000 kronor. Härutöver anses böra såsom en reserv inräknas ett belopp av 5 000 000 kronor. Med inräknande av detta belopp skulle medelsbehovet utgöra 23 200 000 kronor. Då emellertid vissa förskottsmedel till anslaget

till Vissa vägbyggnadsarbeten bör återföras till nu ifrågavarande anslag uppföres detta med ett avrundat belopp av 20 000 000 kronor.

Vid bifall till vad departementschefen förordat skulle sålunda å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54 erfordras anslag med tillhopa följande belopp:

å *driftbudgeten*, egentliga statsutgifter, 39 500 000 kronor, varav under femte huvudtiteln 20 000 000 kronor och under sjätte huvudtiteln 19 500 000 kronor;

å *kapitalbudgeten* 12 000 000 kronor, varav under försvarets fastighetsfond 9 000 000 kronor samt under fonden för låneunderstöd 3 000 000 kronor.

Utskottet. I propositionen äskas anslag å tilläggsstat dels med anledning av finansfullmaktens utnyttjande under innevarande budgetår och dels till förstärkning av riksstatsanslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Beräkningarna av anslagsbehovet, i det förra fallet uppgående till sammanlagt 31,5 miljoner kronor och i det senare fallet till 20 miljoner kronor, har utskottet funnit sig kunna godta. Utskottet har emellertid härvid förutsatt att de äskade anslagen utnyttjas endast i den mån arbetsmarknadsläget ger anledning därtill.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54 anvisa

A) å *driftbudgeten*

1) under femte huvudtiteln:

till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor;

2) under sjätte huvudtiteln:

till *Vissa vägbyggnadsarbeten* ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

till *Bidrag till byggande av vägar och gator* ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor;

B) å *kapitalbudgeten*

1) under försvarets fastighetsfond, arméns delfond:

till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, ett investeringsanslag av 191 000 kronor;

till *Vissa byggnadsarbeten för armén* ett investeringsanslag av 350 000 kronor;

2) under försvarets fastighetsfond, marinenens delfond:

till *Vissa byggnadsarbeten för marinen* ett investeringsanslag av 350 000 kronor;

3) under försvarets fastighetsfond, befästningars delfond:

till *Vissa ammunitionsförråd* ett investeringsanslag av 1 065 000 kronor;

till *Uppställningsplatser för radarstationer* ett investeringsanslag av 530 000 kronor;

till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* ett investeringsanslag av 764 000 kronor;

till *Anordnande av vissa förråd för marinen m. m.* ett investeringsanslag av 410 000 kronor;

till *Övriga befästningsarbeten* ett investeringsanslag av 5 340 000 kronor;

4) under fonden för låneunderstöd:

till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Stockholm den 4 maj 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 108.